

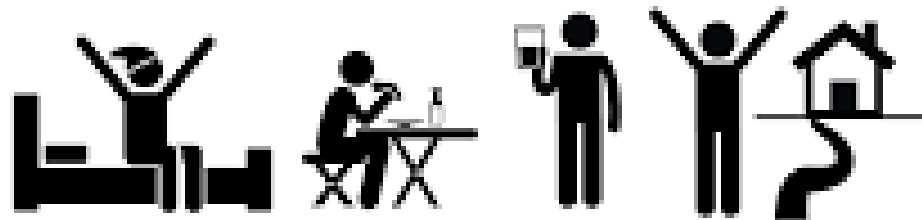
Geðrækt, forvarnir og stuðningur við börn og ungmenni í skólastarfi

Sigrún Daníelsdóttir sálfræðingur
Verkefnastjóri geðræktar
Embætti landlæknis

#1: Geðheilsan verður til þar sem fólk lifir sínu daglega lífi

#2: Grunnur að góðri geðheilsu er lagður í æsku

Af hverju skólar?

- Skólar eru ákjósanlegur vettvangur fyrir geðrækt og forvarnir af því þetta er eini staðurinn þar sem hægt er að ná til allra barna
- Erfiðleikar á sviði tilfinninga, hegðunar og félagsfærni hafa neikvæð áhrif á nám
- Einelti og hegðunarvandi hafa neikvæð áhrif á nám og skólabrag
 - Minni starfsánægja, kulnun og starfsmannavelta

Landskönnun á geðrækt í skólum

- Fræðagrunnur og rannsóknir um geðrækt , forvarnir og stuðningsúrræði í skólum
- Samráðshópar á ólíkum skólastigum
- Innlendir og erlendir gátlistar og gæðaviðmið
 - 30 framhaldsskólar (100%)
 - 118 grunnskólar (69%)
 - 161 leikskólar (68%)

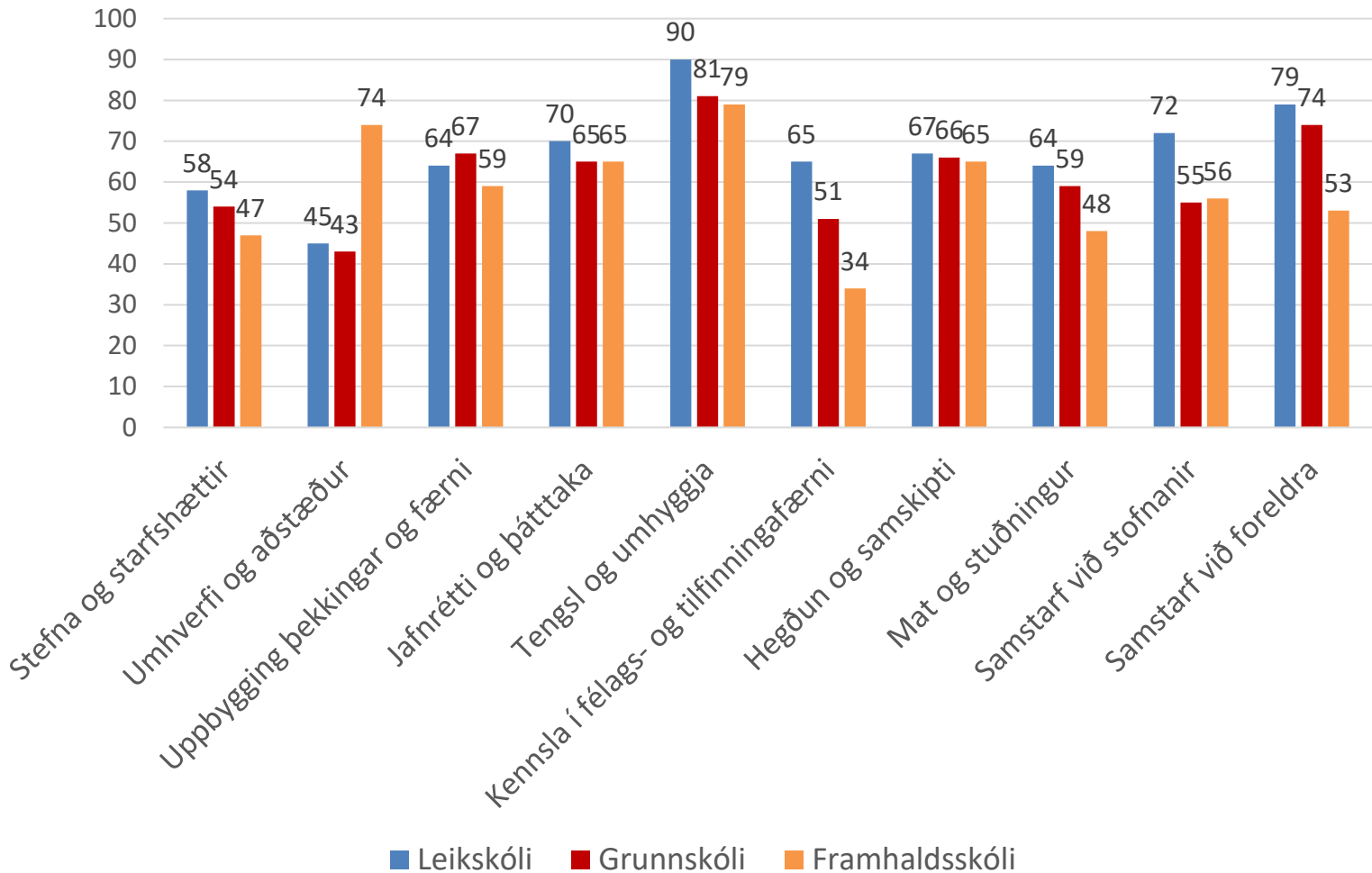
Lykilþættir geðræktarstarfs í skólum

1. Stefna og starfshættir
2. Umhverfi og aðstæður
3. Uppbygging þekkingar og færni
4. Jafnrétti og þátttaka
5. Tengsl og umhyggja
6. Efling félags- og tilfinningafærni
7. Hegðun og samskipti
8. Mat og stuðningur
9. Samstarf við foreldra
10. Samstarf við aðrar stofnanir

Heildaryfirlit

Geðrækt, forvarnir og stuðningur við börn og ungmenni í skólum á Íslandi

Niðurstöður landskönnunar

Október 2019

Innleiðing geðræktarstarfs, forvarna og stuðnings við börn og ungmenni í skólum á Íslandi

Tillögur starfshóps

Október 2019

Stjórnarráð Íslands
Mennta- og menningarmálaráðuneytið

Embætti
landlæknis
Directorate of Health

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

KENNARASAMBAND
ÍSLANDS

MENNTAMÁLASTOFNUN

Heimili og skóli
Landsamtök foreldra

Embætti
landlæknis
Directorate of Health

Tillögur að aðgerðum

1. Geðræktarkennsla á öllum skólastigum
2. Þrepaskiptur stuðningur í skólastarfi
3. Samstarf kerfa í þágu barna og ungmenna
4. Skólaumhverfi sem styður við vellíðan
5. Þekking og færni til að vinna með hegðun, líðan og samskipti barna og ungmenna
6. Gagnreynd nálgun að hegðun í skólakerfinu
7. Skólatengsl og samstarf við foreldra
8. Réttur til gæðamenntunar og gagnreyndra stuðningsúrræða

Reglubundin geðræktarkennsla í skólum

- Geðrækt sjálfstæð námsgrein í aðalnámsskrá
- Kennaranemar eigi kost á sérhæfingu í námi og geti útskrifast sem geðræktarkennarar
- Skylduáfangar um geðheilsu barna og geðrækt í skólastarfi verði hluti af námi allra verðandi kennara á leik-, grunn og framhaldsskólastigi
- Fast stöðugildi verkefnastjóra geðræktar í skólastarfi hjá Menntamálastofnun til að sinna útgáfu námsefnis í félags- og tilfinningafærni

Til mikils að vinna

- Allsherjargreiningar meðal 370.000 barna og unglunga frá leikskóla til framhaldsskóla sýna að markviss kennsla í félags- og tilfinningafærni hefur jákvæð og langvarandi áhrif á
 - Hegðun nemenda
 - Félags- og tilfinningafærni
 - Námsárangur (11-13% aukning)
 - Áfengis- og vímuefnaneyslu
 - Árangur sýnilegur til margra ára

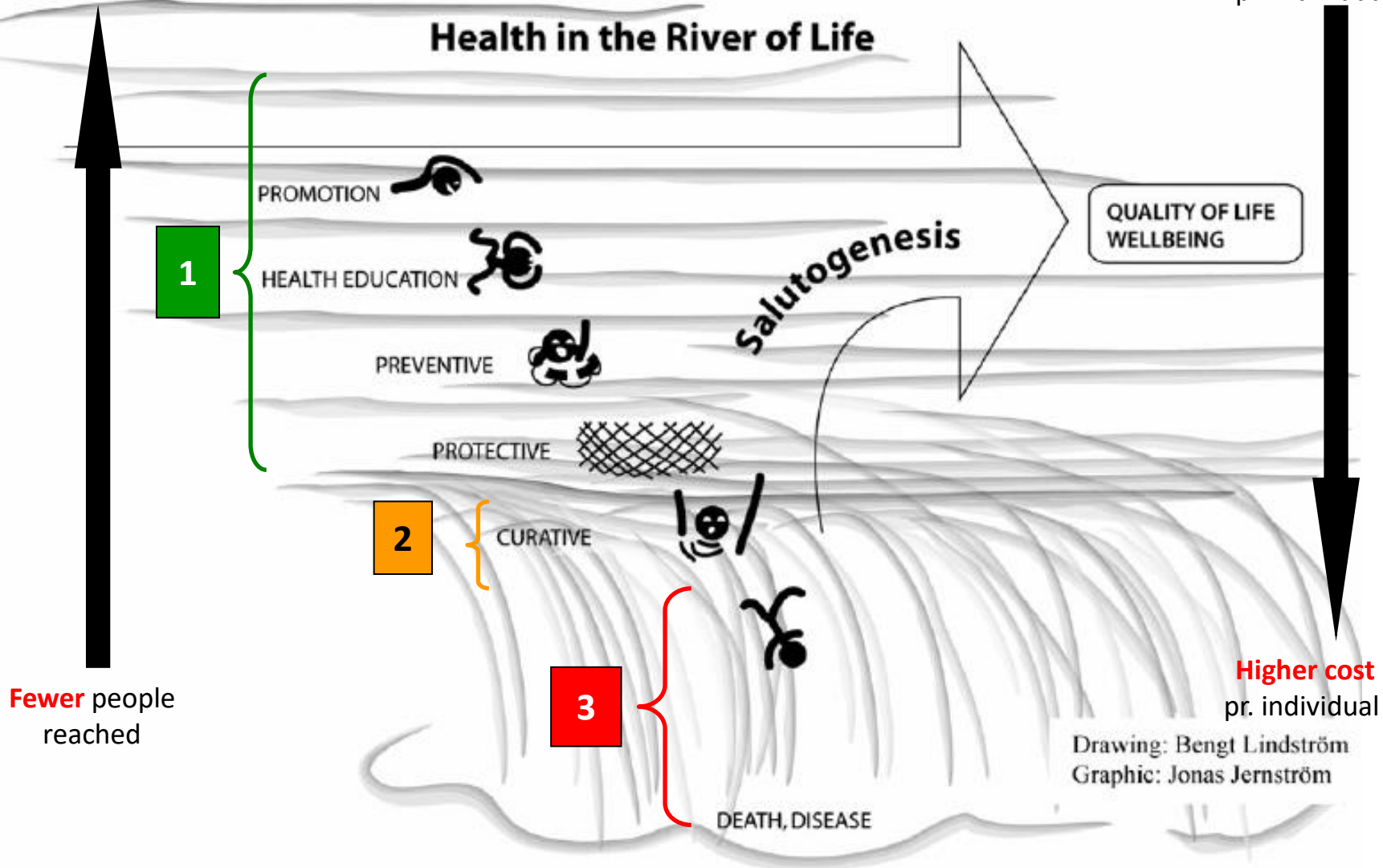
- Durlak o.fl., 2011, Taylor o.fl., 2017

More people reached

Lower cost pr. individual

Health in the River of Life

Drawing: Bengt Lindström
Graphic: Jonas Jernström

Þrepaskiptur stuðningur í skólastarfi

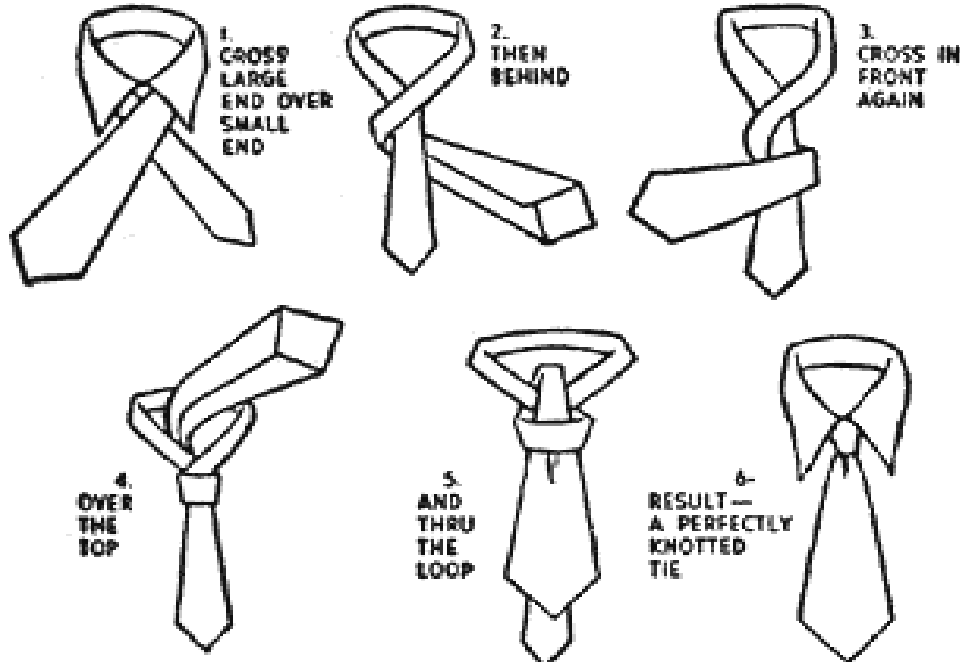

„Knowing what to do is a good place to start but knowing how to do it is the critical missing part.“

- Dean Fixsen

HOW TO TIE A... REGULAR KNOT

Innleiðingarferli

Miðlægt innleiðingarteymi og þekkingarmiðstöð á landsvísu

Leiðbeinir stuðningsteymum sveitarfélaga og landshluta við innleiðingu á markvissu geðræktarstarfi, forvörnum og stuðningi við nemendur í samræmi við þrepaskiptan stuðning í skólastarfi

Stuðningsteymi sveitarfélaga og landshluta

Leiðbeina teyimum leik-, grunn- og framhaldsskóla um uppbyggingu, skipulag og framkvæmd þrepaskipts stuðnings í skólastarfi. Veita handleiðslu og ráðgjöf á vettvangi.

Geðræktarteymi skóla

Þverfagleg teymi innan leik-, grunn- og framhaldsskóla sem stýra skipulagningu, framkvæmd og gæðastýringu á geðræktarstarfi, forvörnum og stuðningi við nemendur í samræmi við ferli stöðugra umbóta.

Samstarf kerfa í þágu barna og ungmenna

- Skóla-, félags- og heilbrigðisþjónustu verði styrkt til að tryggja starfsfólki skóla ráðgjöf, stuðning og handleiðslu á vettvangi í samræmi við þörf.
- Samstarf þjónustuaðila ríkis og sveitarfélaga, s.s. skóla- og félagsþjónustu og heilsugæslu, verði hluti af lögbundinni starfsemi þessara stofnana
- Lögfesta hlutverk málstjóra sem fylgir málum nemenda eftir til enda og sér til að þörfum þeirra sé mætt
- Heildstæð greining á þörf fyrir fjármagn, þekkingu, mönnun og aðföng innan heilsugæslu og stofnana á þriðja þjónustustigi og starfsemi þeirra styrkt þannig að biðlistum sé útrýmt

Gagnreynd nálgun að hegðun í skólakerfinu

- Endurskoðun ákvæða um hegðun og skólareglur í lögum um grunn- og framhaldsskóla og tengdum reglugerðum
- Miðlægt innleiðingarteymi leiðbeini teyimum sveitarfélaga og landshluta um gagnreyndar og jákvæðar aðferðir varðandi hegðun í skólum
- Teymi sveitarfélaga og landshluta leiðbeini skólum í sínu umhverfi við mótun stefnu og vinnulags í tengslum við hegðun í skólanum

Réttur til gæðamenntunar og gagnreyndra stuðningsúrræða

- Endurskoðun laga og reglugerða um leik-, grunn- og framhaldsskóla til að tryggja rétt barna og unglinga til gagnreyndra kennsluaðferða og stuðningsúrræða með skilgreindum ábyrgðarhlutverkum og eftirlitsaðilum
- Komið verði á fót markvissu gæðaeftirliti og eftirfylgd til að tryggja að öll börn og ungmenni fái þann stuðning í skóla- og frístundastarfi sem þeim ber samkvæmt lögum
- Breyting á lögum um framhaldsskóla og samsvarandi reglugerð sett sem skilgreini skólaþjónustu á framhaldsskólastigi í samræmi við reglugerð um skólaþjónustu leik- og grunnskóla
- Unnið verði á grundvelli tillagna Evrópumíðstöðvar um menntun fyrir alla um gerð lágmarksviðmiða fyrir sérfræðiþjónustu skóla á öllum skólastigum
- Sýna verði fram á að fullnægjandi kennsla, stuðningur og úrræði hafi farið fram á fyrri þrepum áður en vísa má í úrræði á efri þrepum
 - Árangursmat og endurskoðun úrræða á hverri önn hið minnsta

Forsendur árangurs til lengri tíma

	Færni	Áhugi	Aðföng (t.d. tími, mannaflí)	Aðgerðaáætlun	=	Ringulreið
Skýr sýn		Áhugi	Aðföng (t.d. tími, mannaflí)	Aðgerðaáætlun	=	Óöryggi
Skýr sýn	Færni		Aðföng (t.d. tími, mannaflí)	Aðgerðaáætlun	=	Mótstaða
Skýr sýn	Færni	Áhugi		Aðgerðaáætlun	=	Gremja
Skýr sýn	Færni	Áhugi	Aðföng (t.d. tími, mannaflí)		=	Ómarkviss vinna
Skýr sýn	Færni	Áhugi	Aðföng (t.d. tími, mannaflí)	Aðgerðaáætlun	=	Árangur

Heimild: Knoster, 1991. Þýtt og staðfært úr School Mental Health Decision Support: Evidence-based mental health promotion programming (2015). School Mental Health-Assist. Ontario, Kanada.

Takk fyrir!

- sigrun@landlaeknir.is

